

Preskok

Dušan Merc

Bantustan je majhen in je zato njegovo glavno mesto majhno, in ker je mesto majhno, je tudi park v tem mestu majhen, in ker je tako, v njem rastejo majhna drevesa in majhne rastline in na teh drevesih živijo majhne živali.

In na nasprotnih straneh tega majhnega parka rastejo dve drevesi, skoraj nedvomno najpomembnejši drevesi celega bantustana. Nekako nenavadno veliki in mogočni za svoje okolje. V krošnjah obeh dreves živijo privilegirani prebivalci bantustana, ker sta to drevesi baobaba ali po bantustansko kruhovca.

Ob posebnih vremenskih razmerah lahko nekateri prebivalci obeh dreves z nekaj lahkotnimi skoki čez čistino, če ni dovolj vetra, da bi se drevesi nagnili in bi se veje dotikale druga druge, preskočijo z drevesa na drevo in postanejo člani drugega krdela. Ker je park majhen, je tudi čistina majhna ...

Temeljno vprašanje članov obeh krdel pa je, s katerega baobaba dlje vidiš in s katerega tega tako rodnega in s plodovi radodarnega drevesa se te bolje sliši. To vprašanje je skupno obojim privilegiranim prebivalcem dreves. Domorodci v bantustanu so malovedna in umsko slabo razvita bitja, ki jim je treba vladati z besedo, in če je treba, tudi z gorjačo.

Kajti kar imaš povedati prebivalcem bantustana, ker dobro vidiš v daljave, je zanje pomembno in celo usodno. Brez tebe, tvojih besed bantustancev pravzaprav ni. Obsojeni so na butastost in maloumnost.

Prvi kruhovec je staro in častitljivo drevo, ki ima še nekaj listov, nekaj suhih vej, plodovi pa so tako grenki in nagubani, da se zanje drevesa pravzaprav ne splača gojiti. A v njegovi krošnji vseeno domujejo pomembne sile, ki se prebudijo, kadar je to za prebivalce bantustana in samo skupnost nujno potrebno.

Kaj lahko se zgodi, da samo eden našobi svoje govorilo v trobljo in že mu pritegnejo mnogi, drugi po mizi tolče s pestmi, da se sliši kot vojaški boben, in že se po deželi zbero trume tistih maloumnih in slabo intelektualno opremljenih vojščakov na boj za pravično stvar! Tako je bilo od vekomaj.

Če ni nič, potem je v krošnji običajno mir. Tam dremajo večji in manjši, mlajši in starejši in si samo vsake toliko pomanejo oči, drug drugemu malo obirajo uši, drugače pa nič, sama tišina in mir blaženih. Bantustanci so tega vajeni. Če se na kruhovcu kaj zgane, je vredno biti pozoren. Po tradiciji in nenapisanem pravilu med državljani bantustana velja, da člani krdela na tem kruhovcu vidijo daleč naprej v zgodovino in so kakor delfsko preročišče. Malo pozebrajo in pokadi se para in že se narod zgane. To se ve, in nekateri člani krdela so živa vest in pomembnost, kaj za narod, za človeštvo, in so kljub dremavosti pomembne osebe in bi radi pomembni tudi ostali.

V krošnji tega velikega kruhovca, ki nudi zavetje mnogim živečim ter jim daje možnost za samopromocijo in igranje na velike in prazne karte, ki ne pomenijo nič več, nekateri člani krdela nenadoma opazijo, da so velike

teme šle nekam daleč, da ni niti odmeva, opazijo, da težko najdejo smisel za svoje druženje, da se je vse razredčilo, vino se je spremenilo v vodo ...

Pa se po dolgih prepirih in malih in velikih podlostih, po očitaniu in oporekanju zberejo k skupni molitvi:

“Vrnite se, o časi, muke in trpljenja, vrnite se grozni sovražniki naroda in domovine, vrnite se zatiralci, vrnite se politični modreci, ki ste znali vzdrževati naš smisel in dajati denar za

plačano opozicijo, ko je bilo treba in smiselno se upirati državi, ko so bila njena sredstva nevarna in kruta, ko niso bila kakor danes časi brezbrizne države, in vrnite se časi, ko smo bili potrebni.

Naj nam bo podeljen smisel in potrebnost, naj se razsvetli komu med nami, kako bi našli svoj novi smisel in kdo naj bi bil naš novi vodja, stopi naj z oblakov, naj nam bo dana pravica do obstoja. Blagrovali bi vsakršne

ideje, odpusti nam, kdor koli si že nad nami, da ne razumemo demokracije, ker je naš hrbet biča vaje, naša misel pa prazna. Zvoni nam v glavi preteklost, sedanost pa je gluha in nema. Ni sovražnika, ni ideje, ničesar."

Nič več ne pretijo viharji in strele, da bi se z visokega kruhovca opozarjalo in kričalo, da bi se pozivale trume na boj. Bantustan je miren in srečen, ukvarja se z govedorejo in mlekarstvom ter gojenjem medvedov in belih konj. Nič ni, prostor je postal miren in prazen, pridni in pokorni zamorčki hodijo v službice, k maši in gledajo nogomet.

Zato je treba akcije, nadomestne akcije in vso besedno kreativnost se da porabiti drugače: eden med njimi najde krasno temo, rešil bo bele konje, ker je sovražna vojska že šla, drugi se ukvarja z ekonomijo in piše peticije, nekam zmedene in nejasne o davkih, ker da je to najpomembnejše, spet tretji se ukvarja z zgodovino in priredi razstavo, kajti nič več ne bomo hlapčevali in vlekli koristi, prišli so pač časi obračuna ... vse skupaj malo amatersko sicer, to je pač tipično za ves bantustan, vendar primerno in potrebno. Vse je, le skupne ideje ni več. Šla je, kakor se pač odmika velika tema malega bantustana, ki je v dvajsetem stoletju sicer okužil cele regije s svojo samostojnostjo, v zgodovino pa bo prišel le kot bacilonosec in nič več, ki je kmalu mutiral.

Ono drugo drevo v istem parku, v istem mestu je večje in bolj košato in mlajše in njegovi prebivalci so veliko bolj divji, iz njega se neprestano sliši bevskanje in vpitje in renčanje, ker se člani tega krdele neprestano ravsajo in

grizejo in ščipajo, obmetavajo se z vsem, tudi z besedami in z onim drugim, kar je v opičjih krdelih povsem običajno. Malo v zabavo vsem prebivalcem bantustana, največ pa njim samim.

V tej krošnji vrši in se vse premika, nekateri si režejo gorjače iz vej, da bodo obračunali, nekateri se lepo gugajo in si delajo pahljače, da bodo lažje dočakali lepše čase selitve z veje na vejo, sestanki so javni in tajni, vse, da bi se kaj zgodilo. Pa se nima kaj zgoditi. Vsi naporji najmočnejših in najbolj zavzetih in zagretilih ne dajo več tistega lepega starega smisla, ko se je bilo vredno za kaj boriti. Tako so prave grožnje, razkazovanje mišic in še česa, češ jaz sem glavni, namen njihovega življenja.

Pa se napadajo zdaj posamič, zdaj v tropu, se ščipljejo v kožuh, sem in tja kateri zadene v mehke dele, sitni so in sovražni, bevskaajo in cvilijo, mladostne slabosti jih k sreči še dajejo. So pa neprijetni. Igrajo se vojno, vohajo kri, vzbujajo sovraštvo.

In na prvem in starem kruhovcu jih gledajo in čakajo. Vsaj nekateri.

Ko zapiha ugoden veter, ko jim da nova zgodovina moč, ko jim vodja krdele pokaže smer razvoja zgodovine, prisluhnejo v čas, in tisti, ki so kakor večno dobro živeli na velikem starem kruhovcu, skočijo na čistino, mahajo in tulijo z gorjačami in vpijejo na boj. Oni bodo zavzeli mlajše drevo v bantustanu. Take so pač njihove potrebe, češ nas je treba slišati, mi smo modreci in vidci. Moč bojovite ali sladke besede nam je bila dana v izrabo in v omamo nas samih ter prebivalcev bantustana. Mi smo preroki in mi smo mučeniki. Ve se, samo na nivoju jezika.